

ESTONYA BİLGİ NOTU

OCAK 2023

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

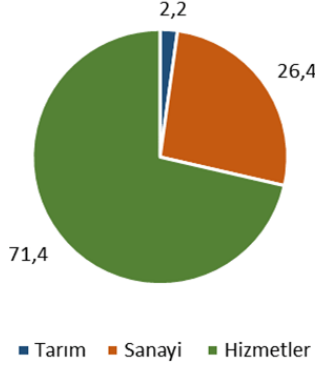
GÖSTERGE	DEĞER	2021	2022	2023
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	37,2	39,1	41,5
Büyüme	%	8,0	1,0	1,8
Nüfus	Milyon Kişi	1,3	1,3	1,3
Kişi Başı Gelir	USD	27.962	29.344	31.216
Enflasyon	%	12,0	21,8	3,7
İşsizlik Oranı	%	6,2	6,6	6,8
Cari Denge / GSYH	%	-1,6	-0,2	0,1
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-2,3	-2,9	-2,3
İhracat	Milyar USD	22,3	22,7	-
İthalat	Milyar USD	24,2	26,0	-

Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm Ekim 2022, Trademap

1. GENEL GÖRÜNÜM

Sektörlerin GSYH Payları (%)

Kaynak: Estonya İstatistik Ofisi, 2021

Baltık ülkelerinin en kuzeyinde bulunan Estonya 1940 yılında Sovyetler Birliği'ne katılmış, birliğin dağılmasıyla bağımsızlığını kazanmıştır. Ülkenin batı ile ilişkileri 1994 yılından itibaren gelişmeye başlamış, 2004 yılında ise Avrupa Birliği üyesi olmuştur. Ülkenin eğitimli nüfusu ile dünyada şeffaflık ve en az yolsuzluk endeksinde ilk sıralarda yer alması Estonya ekonomisini sürüklemektedir. Öte yandan, nüfus artış hızının düşüklüğü, küçük bir ekonomi olması, ekonomiyi dış şoklara karşı savunmasız bırakmaktadır. Eksik istihdam, Rusça konuşulan doğu bölgelerinde gelir eşitsizliğinin yüksek olması gibi hususlar risk oluşturmaktadır.

Sovyetler döneminden kalan endüstriyel bölgeler ve tarımsal üretim uzun süre ekonominin sürükleyicisi olurken AB ile entegrasyon ile hizmetler sektörünün payı %70'lerin üzerine çıkmıştır. Sanayi ve tarım sektörlerinde istihdam zaman içerisinde gerilemiş, liberalleşme çabaları ile hizmetler sektöründe istihdam yükselmeye başlamıştır. 2021 yılı verilerine göre, tarım sektörünün milli gelir içerisindeki payı %2,2 seviyesinde olurken tarımsal üretim ile ormancılık sektörünün payları %1 civarındadır. Kerestecilik ve orman işleri bölgedeki en eski mesleklerdendir. Buğday üretimi diğer Avrupa ülkelerine nazaran düşük olsa da ülkede en çok üretilen tarımsal üründür. Arpa, yeşil mısır, patates ve saman öne çıkan diğer ürünlerdir.

1940'lardan itibaren küresel ölçekte yağlı şeyl (oil shale) üretimi artmıştır. Estonya, Çin ve Rusya ile birlikte dünyada en çok yağlı şeyl üretimi yapan ülkedir. Şeyl kullanılarak üretilen elektrik Rusya'nın kuzeybatısı ve Letonya'ya ihraç edilmektedir. Ülkedeki toprakların beşte birine yakını turbalıktır. Turba kullanılarak da elektrik üretimi yapılmaktadır. Sovyetler Birliği döneminde, hammaddeye ulaşım konusunda sıkıntı çeken ülke liberalleşme sonrasında küresel ekonomiden temin ettiği hammadde ile sanayi yatırımları yapılmıştır. Gıda, ağaç ve ağaç ürünleri imalatı (mobilya hariç), fabrikasyon metal imalatı, bilgisayar, elektronik ve optik imalatları imalat sanayinde öne çıkan sektörlerdir. İmalat sanayinin milli gelir içerisindeki payı 2021 yılında %14,5 olmuştur.

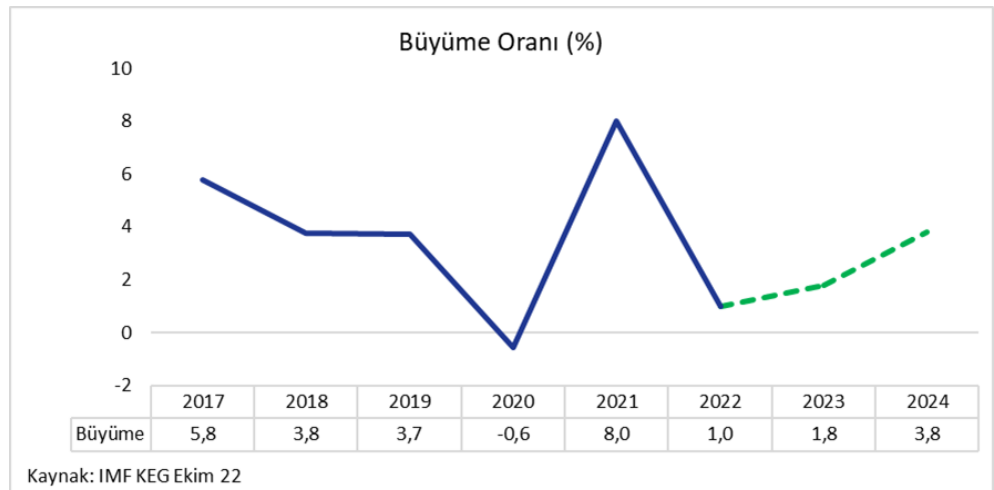
Vergi rekabetçi gücü endeksinde ilk sırada bulunması ülkeye doğrudan yabancı yatırımların artmasında etkili olurken gerçekleşen finansal işlemlerin %99'unun dijital ortamda yapılması ülkede Fintech sektörünün gelişmesine yardımcı olmuştur. Bilişim teknolojiler, endüstriyel ARGE, Elektronik ve Mekatronik sektörleri ülkede yatırımın yoğunlaştığı sektörlerdir.

Hizmetler sektöründe bilgisayar programcılığı, danışmanlık sektöründe ciro 2011 yılında 360 milyon EUR seviyesindeyken 2021 yılında ciro 2,5 milyar USD seviyesine yükselmiştir. Yüksek teknoloji firma sayısı ise 2018 yılında 6 binden 2021 yılında 10 bine çıkmıştır.

BÜYÜME: 2000 ile 2007 yılları arasında yılda ortalama %8 büyüyen Estonya 2008 ve 2009 yıllarında Küresel Finansal Krizi'nin de etkisiyle sırasıyla %5,1 ve %14,1 daralmıştır. 2010 ile 2019 yılları arasında büyüme ortalama %3,6 seviyesinde olurken Avro Bölgesi'ndeki kriz büyüme oranının düşmesinde etkili olmuştur. Salgının etkisiyle %0,6 daralan ekonomide en çok olumsuz etkilenen sektörler konaklama ve madencilik sektörleri olmuştur. Konaklama ve madencilik sektörleri 2020 yılında sırasıyla %35 ve %23 daralırken imalat sanayindeki küçülüş %6,5 ile sınırlı kalmıştır. Perakende sektörünün %0,3 ile salgından çok da olumsuz etkilenmemesi, bilgi iletişim ve finans sektörlerinin sırasıyla %10 ve %8 büyümesi ekonominin salgından diğer ülkelere nazaran olumsuz etkilenmemesinde etkili olmuştur.

2021 yılında %8'lik büyüme ile toparlanan ekonomide perakende sektörü daralmaya devam etmiş, imalat sanayi ise %6,8 büyümüştür. Konaklama sektörü %9,4'lük büyüme ile salgın öncesi seviyesinin altında kalırken bilgi ve iletişim sektörü bir önceki yıla göre %19,4 büyümüştür.

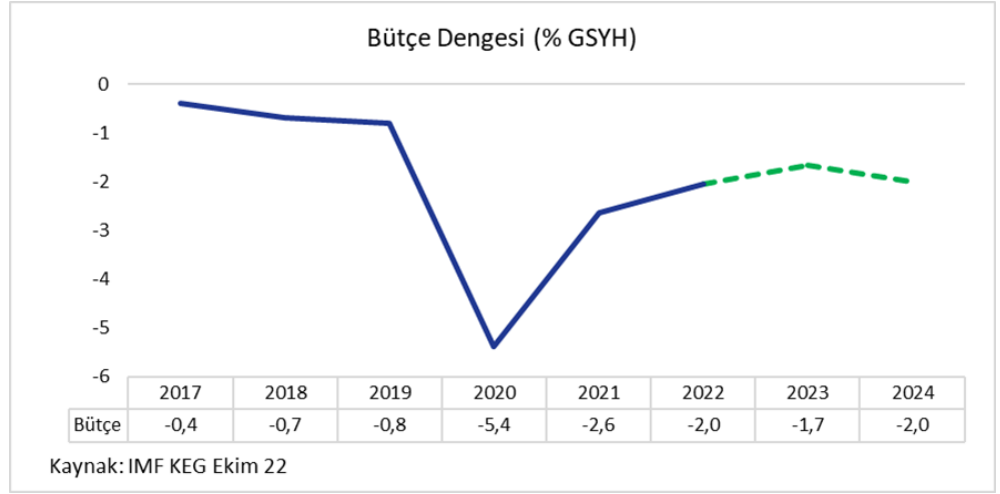
Dijital dönüşüm ve inovasyondaki gelişmelere karşın Rusya ve Ukrayna arasındaki gerginlikler sebebiyle 2022 yılının ilk çeyreğinde %4,5 olan büyüme oranı ikinci çeyrekte %0,4'e gerilemiş, üçüncü çeyrekte ise ekonomi %2,4 daralmıştır. IMF 2022 yılında Estonya'nın %1 büyüyeceğini öngörmektedir. Ekonomik büyümenin 2023 yılında %1,8 seviyesinde olacağı tahmin edilirken ilerleyen dönemlerde büyümenin %3-4 bandında olacağı tahmin edilmektedir.

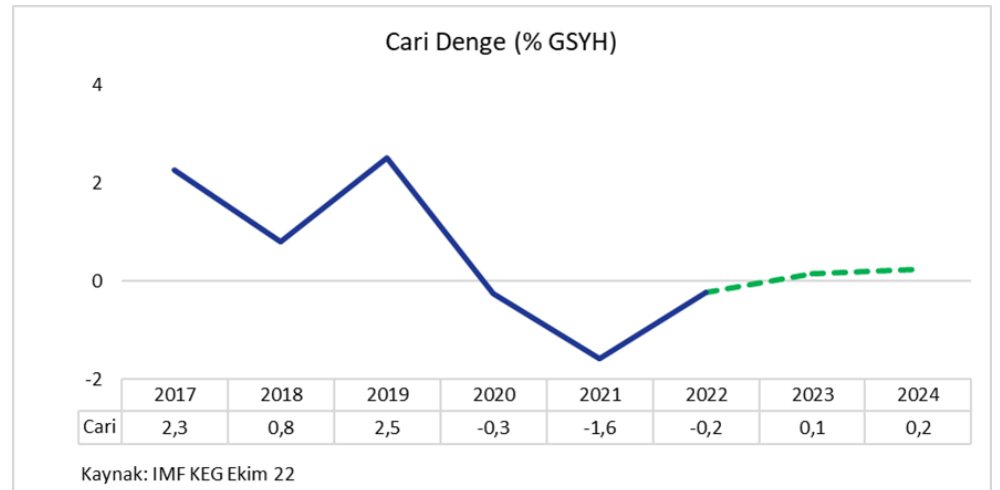
2. BÜTÇE DENGESİ

Salgın öncesi milli gelire oranla kamu borcu %8 iken 2020 yıl sonunda bu oran %18,6'ya yükselmiştir. Genellikle dengeli seyreden bütçe, giderlerin %14 arttığı 2020 yılında bozulmuştur. Bütçe açığı 2020 yılında %5,5 seviyesinde olurken 2021 yılında giderlerin bir önceki yıla göre %8 azalmasıyla %2,3'e kadar gerilemiştir. Estonya bütçe açığının 2023 yılında %2,9 seviyesinde Maastricht kriterlerinin altında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Kamu borcunun ise %20 seviyesinde seyredeceği öngörülmektedir.

3. CARİ DENGESİ

Hizmet fazlasının etkisiyle cari fazla veren ülke hizmet gelirlerinin 2020 yılında bir önceki yıla göre 1,4 milyar EUR azalmasıyla aynı dönemde cari açık vermiştir. Dış ticaret, birincil gelir dengesindeki açıklar ile ikincil gelir fazlası 2020 yılında bir önceki yıla göre gerilemiştir. 2021 yılında dış ticaret açığı artarken hizmet fazlası salgının altında gerçekleşmiş, bu sebeple cari açık aynı dönemde hızlanmıştır. 2021 yılında 560 milyon EUR civarında açık veren Estonya ödemeler dengesinin önümüzdeki dönemde toparlanacağı ancak yüksek fazla vermeyeceği tahmin edilmektedir.

4. SWOT ANALİZİ

Fitch, Estonya'nın uzun vadeli yabancı para ihraççı temerrüt notunun görünümünü durağandan negatife güncellerken notu AA- olarak teyit etti. Not görünümünün negatife çevrilmesinde Rusya Ukrayna Savaşı dolayısıyla artan acil önlemler ile geçmişe nazaran artan mali açıklar gösterildi. 2022 yılında bütçe açığının %5,3'e kadar yükseleceğini böylelikle Maastricht kriterlerinin üzerinde seyredeceğine yer verildi. Buna karşın, enflasyonist ortamın ve AB fonlarının daha az harcanmasının bütçe açığını aşağı yönde çekebileceği vurgulandı.

AA notuna sahip olan ülkelerde olduğu gibi Estonya'nın da kamu borcunun %59'un altında olduğuna değinilirken harcamaların sürekli artması, büyüme potansiyelinin ise düşmesinin kamu borcunu artıracığı ifade edildi. Öte yandan, düşük borç stokunun küçük ve açık bir ekonomiye sahip Estonya için şoklara karşı uyumunu kolaylaştıracağına yine notta yer verildi.

Rusya Ukrayna Savaşı'nın Estonya'yı ticaret, enflasyon ve iş güveni üzerinden olumsuz etkilediği bu sebeple büyüme tahminlerinin aşağı yönde güncellendiği vurgulandı. AB'deki olumsuz görünümünden küçük ve açık bir ekonomiye sahip olması sebebiyle olumsuz etkileneceği Rusya'nın doğal gaz boru hatlarını tamamen kapatması ile büyüme tahminlerinin aşağı yönde güncelleneceği ifade edildi.

Temmuz ayında %22,7 olan enflasyonun aynı dönemde AB ortalaması olan %8,9'un oldukça üzerinde gerçekleştiği belirtildi. Enerji sözleşmelerinde yoğunlukla değişken oranlı sözleşmelerin daha yoğun olması sebebiyle enerji maliyetlerindeki geçişkenliğin diğer AB ülkelerine göre daha yüksek olduğuna yer verilirken emeklilik tasarruflarının ekonomiye salıverilmesinin de enflasyonu tetiklediği ifade edildi.

Notta ayrıca, ülkedeki bankacılık sisteminin güçlü olduğu sermaye yeterlilik oranına göre kıyaslandığında Estonya'nın AB'nin en tepesinde yer aldığı belirtildi. Takipteki kredi oranının %0,2 ile oldukça düşük olmasına, Rusya, Belarus ve Ukrayna'dan maruz kalınan yükümlülüklerin düşük olduğu ifade edildi.

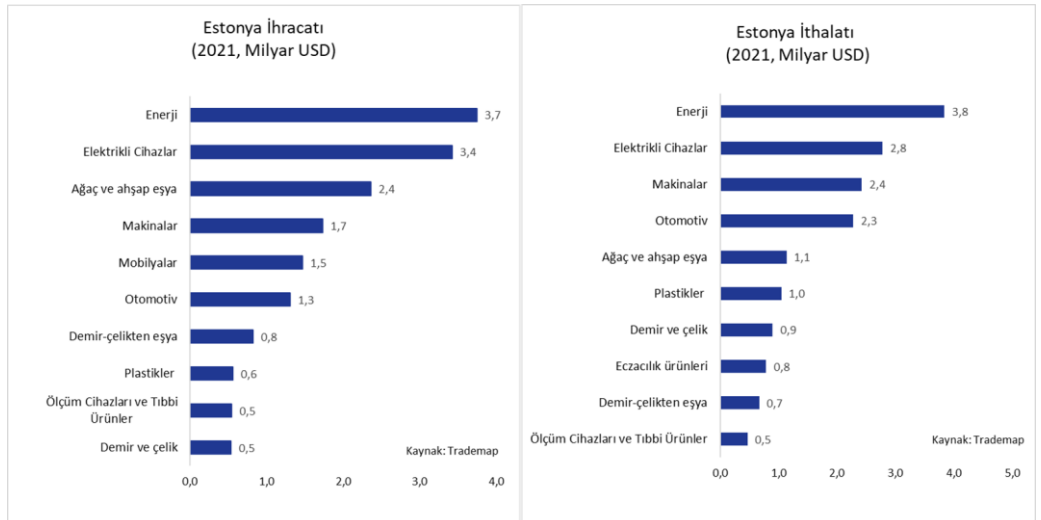
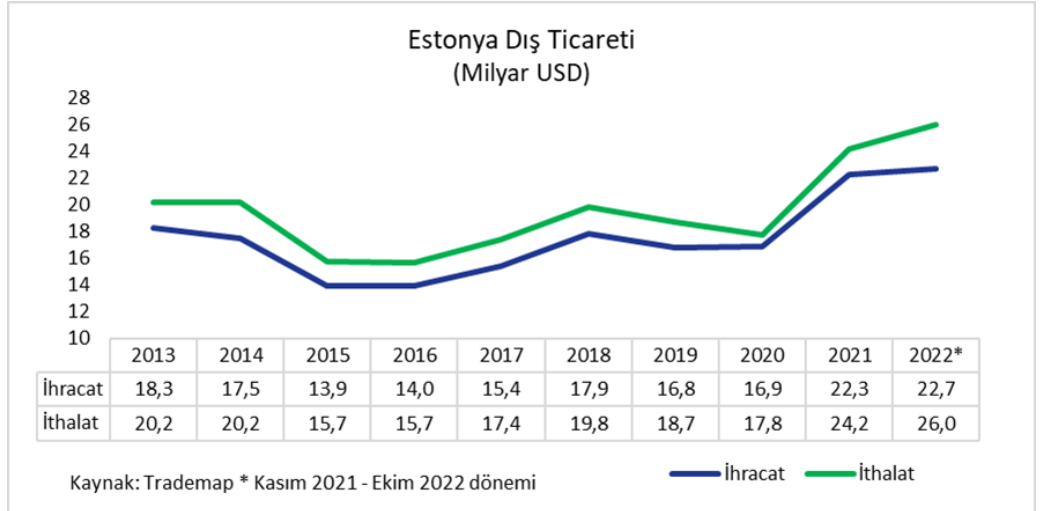
Başkent Tallinn'in ortaçağdan kalan kısmı ve yeni modern Tallinn

5. DIŞ TİCARET

Estonya dış ticaretinin yarısından fazlasını Finlandiya, Letonya, ABD, İsveç ve Rusya'ya gerçekleştirmektedir. Rusya, Almanya, Çin ve Finlandiya'dan tüm ithalatın %37'sini karşılamaktadır. 2013 ile 2021 yılları arasında ortalama 1,9 milyar USD dış ticaret açığı veren ülke Kasım 2021 ile Ekim 2022 arasındaki on iki aylık süreçte dış ticaret açığı 3,2 milyar USD seviyesine yükselmiştir.

2013 yılında dış ticaret hacmi 39 milyar USD seviyesindeyken 2020 yılında salgının etkisiyle 35 milyar USD seviyesine gerilemiştir. Emtia fiyatlarının yükselmesiyle enerji ihracatı ve ithalatı yükselen Estonya'da dış ticaret hacmi de 46 milyar USD seviyesine çıkmıştır.

Ülke ihracatında enerji, elektrikli cihazlar, ağaç ve ahşap eşya sektörleri öne çıkmaktadır. 2021 yılında üç sektörden gerçekleşen ihracat tüm ihracatın %42'sini oluşturmuştur. Enerji, elektrikli cihazlar, makineler ve otomotiv sektörlerinden ithalat ise tüm ithalatın %47 seviyesinde gerçekleşmiştir.

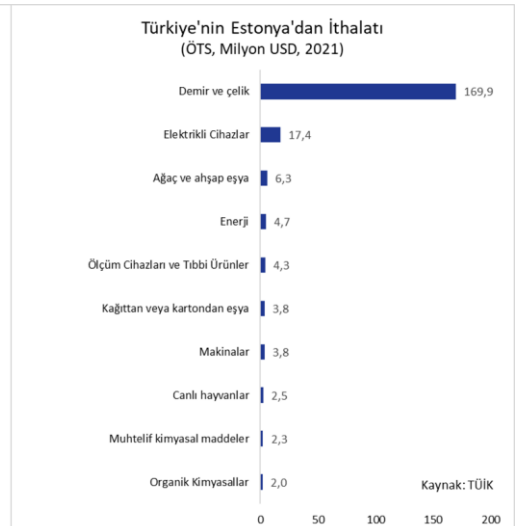
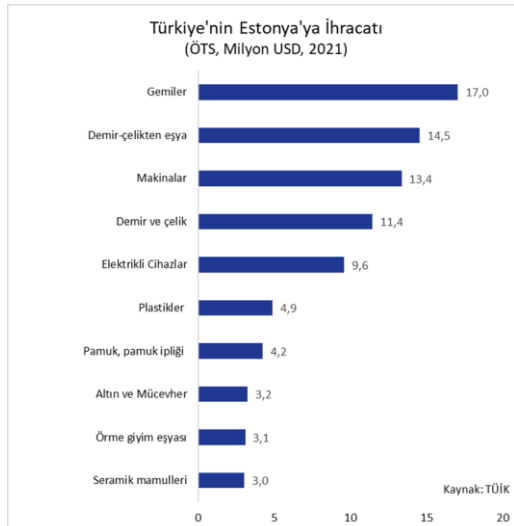
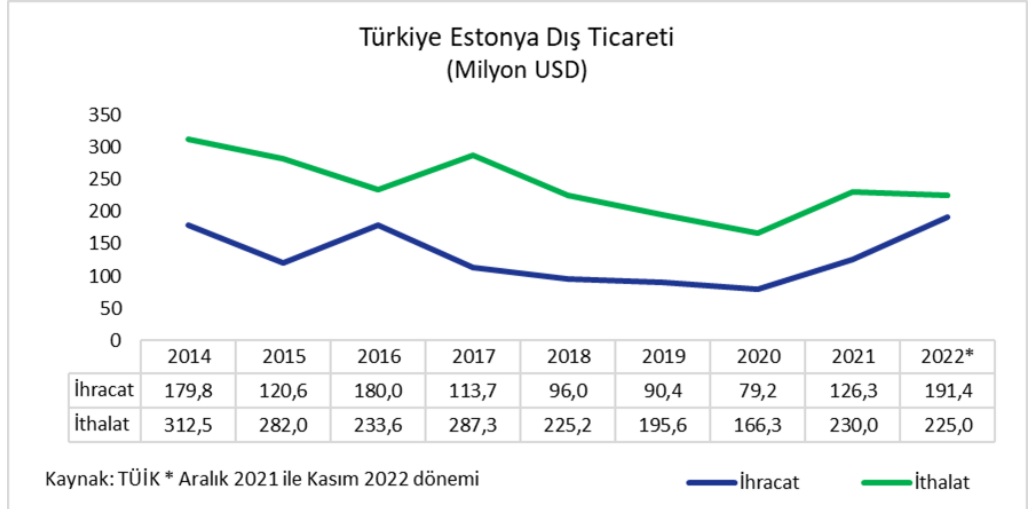

6. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye Estonya ile dış ticaretinde net ithalatçısıdır. 2014 ile 2017 yılları arasında iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 427 milyon USD iken 2018 ile 2021 yılları arasında dış ticaret hacmi 302 milyon USD seviyesine gerilemiştir. Türkiye'nin Estonya'ya verdiği dış ticaret açığı 2014 ile 2019 yılları arasında ortalama 126 milyon USD iken salgın ile birlikte 2020 yılında 87 milyon USD'ye gerilemiş, 2021 yılında ise 104 milyon USD olmuştur. Aralık 2021 ile Kasım 2022 arasındaki dönemde Türkiye'nin Estonya'ya ihracatı 2021 yılındaki 126 milyon USD seviyesinden on iki aylık süreçte 191 milyon USD'ye yükselirken Türkiye'nin Estonya'dan ithalatı aynı dönemde 230 milyon USD'den 225 milyon USD'ye düşmüştür. Dış ticaret açığı 34 milyon USD seviyesine gerilerken dış ticaret hacmi 2017'den sonra ilk kez 400 milyon USD'nin üzerine çıkmıştır.

Türkiye'nin Estonya'ya ihracatında gemi, demir çelikten eşya, makineler ve demir çelik sektörleri öne çıkarken Türkiye'nin Estonya'dan ithalatının önemli kısmını demir çelik sektöründen karşılamaktadır.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

/deikiletisim | www.deik.org.tr